

Пол Андерсън
Светецо мълчание¹

1. Разказът е публикуван през 1957 г., тоест преди първия полет на човек до Луната. На това се дължат и някои неточности в описанията – Бел.ред.

Запомнете: всичко, което ще чуете, е най-голямата тайна от времето на Манхатънския проект. Ние опипахме живота ви докато още бяхте с опикани гащички.

Не, мамка му, не сме банда милитаристи, откачили от жажда за власт. Да не си мислите, че не искам да изкрещя истината на целия свят?! Но тя може да подтикне към война, да унищожи цивилизацията.

Надявам се вие като историк да разберете причините за нашето мълчание. Макиавели – това е символ на хладнокръвието и реализма... Чел съм книгите му, странна ми е вашата изненада. Да, моите знания по физика и математика ми позволяват да работя на „Астро“, но нима това означава, че съм пън? Много съм пътешествал, господине, и съм пропилял в музеите повече време, отколкото в кръчмите. Затова моите колеги от лунната експедиция ме гледаха подозрително. Не бяха работи, но знаеха повече, отколкото може да побере една човешка глава.

Ако копнем по-дълбоко, те просто се страхуваха да си спомнят за „Мадоната край скалите“ от Лондонския музей; най-добрата Мадона, смаза всичките ми знания. Точно затова на генералната репетиция се опънах и реших да разкажа всичко, което знам по астронавигация.

Сигурно това раздразни Бейрдж. Между нас не е имало спорове. По това време „Бенджамин Франклин“ се бе разстиковал от орбиталната станция и се движеше към Луната. Бяхме великолепен екип от трима. Бейрдж – пилот и шурман, Ернандес – инженер, аз – механик. С управлението на кораба можеше да се справи един човек, останалите бяха за сигурност, всеки можеше да замени другия.

Летяхме по зададения курс и се радвахме на смаляващата се Земя. На фона на звездното небе Луната изглеждаше страхотно – тъпо е да вярвате на снимките...

В кораба беше такава тишина, че трябваше да си говорим непрекъснато, за да не откачим. Един от тези разговори помня добре, защото загягаше секретността на полета.

Земята висеше като сапфир сред мрака и звездите. Дългите бели потоци на северното сияние се развяваха край полюса като флагове.

– Май в полезрението е Русия – казах.

Бейрдж хвърли око на хронометъра и на висящото на стената разписание.

– Да – промърмори той, – през терминатора минава Сибир.

– Следят ли ни? – попита Ернандес.

– Сигурно – отговорих, на орбиталните им станции има добри телескопи.

– Много им пука дали ще се врежем в някой метеор...

– Ако се случи, едва ли ще страдат – съгласих се аз. – Но едва ли ще организират диверсия. Следят ни всички, които не ги мързи.

– Мислиш ли, че с тази диверсия може да започне война? – попита Бейрдж. – Тъпо е. Никой няма да унищожи държава, като знае, че и неговата ще бъде разрушена. И то заради трима човека на един малък кораб...

– Така е – не исках да споря. – Но едното може да повлече друго. Една протестна нота и край. При наличието на междуконтинентални ракети с термоядрени бойни глави успехът е сигурен. Най-важната задача на политиците е да запазят статуквото, а в същото време увеличаващото се напрежение прави статуквото доста нестабилно. Да не си мислите, че правителството ни изпраща на Луната, без да получава някакви военни предимства? Не, дявол да го вземе. Първо – прибавяме още една точка. Освен това сме признали, че Луната е международна територия под контрола на ООН.

– И дълго ли ще го има този баланс? – попита Ернандес.

– Е, ако се появи някаква нова технология, например екран, който може да защити цял континент, тогава студената война...

– Я млъкнете! – изкрещя Бейрдж. – И двамата много дрънкате.

Знаех: наоколо е вечно спокойствие, не трябва да му привнасяме нашите вечни страхове, нашата жалка омраза. Но от друга страна – щом човекът, обременен с тези гадни товари, се стреми към Луната, значи е по-добър, отколкото се мисли...

Очакването ни убиваше. Очакването и свободният полет. Нулевата гравитация е удобна докато бодърстваш, но легнеш ли да спиш, инстинктите изневеряват, измъчват те кошмари. Не изпитвахме никакви романтични чувства, бяхме уморени и напрегнати. Мястото за кацане не бе определено точно, освен това се интересувахме от цялата лунна повърхност. Бяхме сигурни, че ще кацнем в някое от моретата на северния полюс – те са гладки, но в тях може да има някакви шибани изненади. Ако си спомняте, спуснахме се на склона на лунните Алпи, близо до кратера Платон. Не много подходящо място, но подходящо за нашия апарат.

Не бяхме на себе си, когато двигателите млъкнаха. Известно време седяхме като вкаменени, с прилепнали по гърбовете фланелки.

– Добре де – рече Бейрдж лениво. – Вече сме тук.

Разхлаби ремъците, намери микрофон и започна да повиква станцията. Ние с Ернандес надничаме през илюминаторите. Беше съвсем неестествено. Виждал съм пустини, но нито една от тях не блести толкова ярко и не изглежда толкова безжизнена. Нито една няма толкова огромни проядени скали.

После хвърлихме жребий. Ернандес загуби и трябваше да остане вътре, а на мен се падна да стъпя пръв на лунната повърхност. Нахлушихме скафандрите. Между другото, те са тежки дори на Луната.

Бяхме в сянката на кораба – абсолютно черна и сякаш отрязана с нож. Зад гърба ни бяха планини, отпред – нащърбена неравна повърхност в охра. Може би си спомняте, че кацнахме малко преди залез и трябваше да изкараме там две седмици. През нощта температурата пада до минус 250 градуса, а през деня можеш да се изпечеш.

– Хайде – рече Бейрдж, – тръгвай.

– Ще тръгна, а после?

– Давай, давай. Ти си първият човек на Луната.

– О, не – възразих. – Капитанът си ти. Дори не мога да си помисля... Отказвам се, шефе.

Може би сте прочели моята реч в печата. Там пише, че е импровизация, а всъщност я написа жената на един големец, която си вярваше в таланта на поетеса. Блудство със словото, нали? И Бейрдж искаше да го изрека!

– Почвай – каза.

– Мога ли да посъветвам капитана да запише в бордния журнал, че речта е произнесена?

– И ти си Юда! – изкрещя. – Но така и направи. По-късно. Надявам се. А с вас сме се разбрали, нали – никакво огласяване на факти. Беше в отвратително настроение и ми нареди да събера образци от почвата, спря камерата.

Взех няколко камъчета изплашен, че слънцето ще ме изпържи. Тъпо е, разбира се, но околният пейзаж беше съвсем чужд и гаден. Бейрдж снимаше.

– Ще бъда изненадан, ако уловиш тази светлина – казах. – На Земята няма нищо подобно.

Но не беше чиста истина. Не мога да опиша разликата. Мислех си за онези странни и уникални оттенъци на кървавочервеното преди урагани, за разни такива неща и си ги представях размножени в милиони

приличащи си изображения.

– Все нещо ще се получи.

– Е, да, външно изображение – отвърнах. – Но за да се предаде усещането, е необходим майстор художник, а такива вече няма. Например Рембранд. Не, за него това ще е твърде грубо, студена светлина с температурата на адски огън...

– Млъкни! – ревът в слушалките едва не ми спуска тъпанчетата. – Дано да пукнеш, както и твоят скапан Ренесанс!

Малко по-късно се върнахме на кораба. Бейрдж беше леко луднал, на границите на издръжливостта – и си беше прав, лунната повърхност не е най-подходящото място да се говори за изкуство.

Монтирахме датчиците. Докато те събират информацията, ще можем да хапнем и да подремнем. Слънцето слизаше към хоризонта, сенките се удължаваха. Ернандес проучи моите образци и рече, че макар да не е геолог, на Земята май няма нищо такова. По-късно експертите казаха, че минералите са същите, но кристализацията е протичала съвсем различно.

След почивката плюххме на инструкциите и тръгнахме тримата. Стигнахме до ръба на хълма и погледнахме надолу, към равнината от лава с диаметър около шейсет мили. Приличаше на повърхността на полиран метал, разсечен от сенки. Спускането беше остро, краят се губеше в мрак, но трябваше да се преодолее.

Под преките слънчеви лъчи шлемът ми заприлича на нагревател, а краката ми се вледениха. Но забравих за всичко, когато видях пред себе си облак. Да сте чували за това? Наблюдавано е от астрономите отдавна – облаци, които периодично се появяват в някои кратери. Платон е един от тях. Надявах се, че нашето пътешествие ще ни помогне да разгадаем тази тайна. Облакът се надигаше от мрака и когато слънчевата светлина падне отгоре му, започва да свети златисто, после облакът изчезва, стопява се, разтваря се...

Започнах да се спускам.

– Хей! – кресна Бейрдж. – Я се връщай!

– Просто да погледна – помолих.

– Ще се навехнеш, пада мрак!

– В тази броня едва ли – отвърнах.

– Връщай се, или ще се видим в съдебната зала.

– Шефе, бъди човек – каза Ернандес.

В края на краищата го нави. Кой знае защо капитанът кипваше само от мен. Вързахме се със спасителното въже и започнахме внимателно да се спускаме.

Някъде по средата на стръмнината облакът започна да просветлява. Вероятно щом падне нощ, тук всичко се покрива с лед. Вода ли? Не зная. Може би имаше някакви следи от лунен живот, например низши растения. Вярно е, не открихме нищо подобно. Но открихме нещо друго...

Под пукнатините се виждаше широка издатина. Стъпихме на нея и се огледахме. Сега си го представете ясно. Стърчим на издатина широка няколко ярда. Над нас е зъбестата стена на кратера, под нас – пропаст, дъното на която се губи в мрак. За милиони години почвата се е покрила със слой метеоритен прах и виждах дълбоките и отчетливи следи от ботушите си. Знаех, че ще останат там завинаги, или поне докато ги покрие нов слой прах. Над главите ни се виждаше пукнатина, приличаща на вкаменена уста, точно от нея излизаше облакът и тръгваше нагоре. Правеше тънка преграда между нас и небето.

Така стояхме, залети от тази студена, бледа, златистобяла светлина, димна светлина... Боже мой, това го няма никъде тук! Идва отвсякъде, обвива ни, прилича на светещо мълчание. Това беше светлината на Нирваната!

Но аз вече я бях виждал някъде. Не помня къде. И стоях, и се вслушвах във вечното безмълвие – в слушалките и в душата, бях забравил къде съм, бях забравил всичко, освен тишината и невероятното очарование наоколо...

Но така и не можех да си спомня къде съм виждал това.

И тогава неочаквано Ернандес изкрещя. Ние с Бейрдж се откъснахме от съзерцателните размишления и поехме към него. Ернандес стърчеше на няколко фута от нас, притиснат до стената, и гледеше напрегнато. Погледнах надолу и нещо в мен се скъса.

Там имаше следи. Дори не се попитахме дали не са наши тези следи. Не бяха от ботуши на американски астронавти. И освен това се спускаха надолу. Покрай стената спират временно, сякаш някой се е разтъпкал от крак на крак. После пак продължават надолу.

Настъпи мълчание, сякаш някой бе скъсал натегнатата струна. После Бейрдж вдигна глава и се огледа. Светлината бе превърнала лицето му в някакво изваяние от нечовешка красота. Някъде бях виждал такова лице, изваяно от такава светлина. Някъде – да, но къде, в кой забравен сън?

– Кой... – прошепна Бейрдж.

– Само една държава може да изпрати тайно кораб на Луната – рече Ернандес с мъртъв глас.

– Англия, Франция – допълних аз.

– Ако беше така, щяхме да знаем.

– Значи... и досега са тук?

– Стига сте дрънкали! – кресна Бейрдж. – Тези следи може да са от пет часа, а може и от милиони години.

Бяха отпечатащи на ботуши, подковани с гвоздеи. Не големи, но ако се съди по размера на крачката, вероятно на едър човек.

– А защо не са го обявили на целия свят? – раздразнено попита Ернандес. – Биха могли да се похвалят...

– Така ли мислиш? – изръмжа Бейрдж.

Погледнах на юг. Ниско над хоризонта висеше Земята, далечна и безкрайно прекрасна. Помислих си, че пред нас е Америка, но не бях сигурен.

Имаше само една причина тази експедиция да бъде секретна – тук има нещо, което може да наруши баланса. Без съмнения, в тяхна полза. И може би точно в тези секунди там, на Земята, става онова, от което толкова се страхуваме.

– Но как може такава пътуване да остане в тайна? – попитах.

– Може корабът да е невидим и да е стартирал тогава, когато нашата станция е на противоположния участък от орбитата.

– Няма ли да млъкнете! – отново изръмжа Бейрдж.

Слънцето се спускаше все по-ниско, свръхестествената светлина умираше, заменена от синкавото сияние на Земята. Лицата ни имаха мъртвешки цвят.

– Да тръгваме – рече Бейрдж и се обърна. – Трябва да се върнем и да изпратим съобщение.

– Ако се разбере, може да започне война – казах.

– Ще го изпратим кодирано.

– А сигурен ли си, че не може да бъде разчетено?

– Момче, казах да си затваряш човката!

– А не е ли по-добре да идем там? – кротко попита Ернандес. – Да тръгнем по следите и...

– Нямаме оръжия – възрази капитанът.

Няма да ти разказвам спора. Решено бе Бейрдж и Ернандес да се

върнат на кораба, а аз да продължа нататък и да видя какво има. Трябваше да се върна след час, ако не искам да стана ледена шушулка.

Гледах отдалечаващите се скафандри на фона на черното небе. Звездите ставаха все повече. Стръмнината не беше равна, но вървах бързо. Различавах следите на непознатия по по-светлите петна, където камъчетата са строшени. Беше ми трудно да намеря пътя, но скоро се озовах на открито и земното сияние ми бе напълно достатъчно. След около половин час се оказах на дъното на кратера. Пълен мрак, не трябваше да губя време. Стърчах върху гладката тъмна лава и се опитвах да намеря следите. Това съвсем не беше лесно, а това ме вбесяваше повече от всяка опасност.

Превиших лимита за безопасност, когато открих лагера. Нямах много за гледане: дълга ивица издухан прах и надробени камъни там, където екипажът се е спуснал и излетял... И никакви следи от работа на ракетни двигатели! Само белези от изпочупени камъни, жалки следи, нищо повече!

Зад мен беше нощ, мъглата се вдигаше, този път в синкав оттенък. Опитах се да разбера кой би могъл да долети тук без ракета, но нищо не ми идваше на ум. Огледах небосклона и забелязах червеникавата люспица на Марс. И изтръпнах. Нима на нашия спътник марсианци са идвали преди нас?

Време беше да се връщам. Всяка минута скъсява шансовете ми да оцелея. Но нещо не ме пускаше...

В далечината видях малка каменна купчина. Помислих си, че е някаква каменна пирамида, но когато приближих, се оказа, че има природен произход. Обърнах се и...

Нещо прикова погледа ми. Приближих се.

Беше откос с цвета на мокър сняг. Единствената му плоска повърхност беше обърната към Земята. И на него бе изсечен каменен кръст.

Забравих за времето и студа. Стоях поразен и се опитвах да разбера дали кръстът е случаен символ, или там, или на Марс, или на която да е друга планета е бил Онзи, който...

Над мен кръжаха и сияеха милиони звезди.

И тогава си спомних. Спомних си къде съм виждал тази светлина, падаща върху скала при залез слънце. Вече знаех цялата истина.

Обърнах се и хукнах.

Едва успях. Батериите се скапаха на пет мили от кораба, обадих се и продължих да тичам с надеждата, че движението ще компенсира недостига на топлина. Но краката ми замръзнаха, започнах да куцам, а ставаше все по-студено.

Бейрдж ме посрещна по средата на пътя, махна старите батерии и сложи нови. След което се разкрещя:

– Кретен такъв! Шибан безмозъчен идиот! Ако още веднъж... няма да има нужда от съд...

– Дори ако ти кажа кой е кацал в кратера?

– Какво?!

Бяхме вече на кораба, пръстите ми се стоплиха преди да завърша оправданията си. Имаше много възражения, но когато идеята му влезе...

Даже след като се върнахме у дома и разказахме всичко, разузнаването продължи да работи на пълни обороти. Убедиха се, че преди нас не е имало никаква експедиция – нещо, в което ние бяхме сигурни още в първата нощ на Луната.

Та да кажа накратко, професоре, защо се спряхме точно на вас. Ще отидем заедно в чужбина. Съвсем официално, като туристи. Вие ще се ровите в архивите, а аз ще ви кажа ако попаднете на нещо интересно. Съмнявам се, много се съмнявам, че ще излезе нещо. Това е добре прикрита тайна; като тайната на подводната лодка, която той реши да не дава на враждуващия свят. Но ако намерим нещичко, макар и намек, ще бъда щастлив.

Нашите експерти са бачкатори. Ще преровят всичко. Надяваме се, вече разбирате, че става дума за изумителна тайна.

Как така се отказвате?! Аз съм поразен, направо не вярвам – ами вие сте историк!

Добре де. Отиваме значи в Лондон. Ще ви заведе в Националната галерия и ще ви сложи срещу картина с надпис „Мадоната край скалите“. И вие сам ще видите тази несияла никога над Земята светлина – студена, бледа, неопикуемо мека светлина, която ласкае Божията Майка и Младенеца. А името на художника е... Леонардо да Винчи.

КРАЙ

© 1957 Пол Андерсън

Poul William Anderson
The Light, 1957

Сканиране: stooth
Разпознаване и редакция: moosehead, 2009

Издание: Списание „Зона F“, бр.3/2001

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11521>]